Mokřady - ochrana a management z.s.
Šeříková 345/8, 588 12 Dobronín, IČO 22763198
www.mokrady.wbs.cz

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

o činnosti neziskové organizace
Mokřady – ochrana a management
v roce 2016

Jaromír Maštera

prosinec 2016

Činnost spolku „Mokřady – ochrana a management“ byla v roce 2016 finančně podpořena z dotačních programů Program péče o krajinu (MŽP), Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (MŽP), Ochrana biodiverzity (ČSOP, MŽP a Lesy ČR s.p.), Rozvoj pozemkových spolků (ČSOP, MŽP), od Kraje Vysočina, Města Jihlavy, AOPK ČR, Nadace Partnerství a MOL (Zelené oázy) a od tří dalších dárců (Mgr. P. Brož, Ing. J. Dokulil, Doškovi). Děkujeme!

Děkujeme též všem vlastníkům pozemků, kteří nám umožnili realizaci opatření na svých pozemcích v roce 2016 – jmenovitě městům Jihlava, Stříbro a Rokycany, obcím Lavičky, Hodice, Pavlov (u Stonařova) a Nadějov, městysu Křižanov, Pozemkovému úřadu ČR, Českému svazu ochránců přírody, paní Ing. V. Šotolové, panu Ing. J. Karbusovi, panu Ing. R. Vomelovi, panu F. Machovi, panu Z. Marešovi, panu V. Vencovi a panu M. Drbalovi.

Za dobrou spolupráci děkujeme zejména Pobočce ČSO na Vysočině, ZOO Jihlava, ZŠ Otokara Březiny v Jihlavě, skupině go-offroad, ČSOP Jihlava, městu Jihlava, obci Kostelní Myslová, obci Pavlov, obci Lavičky, obci Hodice, spolku Jihlava-Pístov, ZŠ a MŠ Dušejov, ZŠ a MŠ Myslibořice, ZŠ a MŠ Kamenice, spolku Naše příroda a Muzeu na demarkační linni Rokycany.

Viz též: http://mokrady.wbs.cz/Spolupracujeme.html

Závěrečná zpráva neziskové organizace Mokřady – ochrana a management 2016

Mgr. Jaromír Maštera

Jihlava, prosinec 2016

OBSAH:

1. ÚVOD # 4

2. PŘEHLED ČINNOSTI V ROCE 2016 # 4

2.1 Záchranné transfery obojživelníků # 4
2.2 Průzkumy a kontroly lokalit # 6
2.3 Jednání s vlastníky, úřady a odborníky # 6
2.4 Zpracování plánu péče # 7
2.5 Akce pro veřejnost a přednášky # 8
2.6 Informační panely a zpřístupnění lokalit # 17
2.7 Internetové stránky # 18
2.8 Speciální opatření – tůně pro střevle # 19
2.9 Praktická péče o mokřady # 20

2.9.1 Rančířovský Okrouhlík # 21
2.9.2 Pístovské mokřady # 22
2.9.3 Lesnovské mokřady # 23
2.9.4 U Měšína # 24
2.9.5 Hliniště # 25
2.9.6 Popický rybník # 26
2.9.7 Brejlovský rybník # 27
2.9.8 U Hurtovy Lhoty # 28
2.9.9 VVP Stříbro # 28
2.9.10 VVP Rokycany # 29
2.9.11 Ochoz # 30
2.9.12 Železná Dolina # 31
2.9.13 Ústrašínské mokřady # 32
2.9.14 Pastviště # 32
2.9.15 Olšinský rybník # 33
2.9.16 Mokřady u Hřešic # 33
2.9.17 Kalvárie # 34
2.9.18 V Seči # 35
2.9.19 Pastouška # 36
2.9.20 Bukovské rybníčky # 36
2.9.21 Nadějovské nivy # 37
2.9.22 Dolní Bradlo # 37
2.9.23 Rychtářský rybník # 38

3. VÝSLEDKY PRÁCE 2016 # 39

4. VÝHLED NA DALŠÍ ROKY # 45

1. ÚVOD

Nezisková organizace Mokřady – ochrana management (dále jen „Mokřady“) měla i v pátém roce své existence bohatou činnost. Spolek Mokřady organizoval a prováděl záchranné transfery obojživelníků, prováděl a organizoval průzkumy a kontroly svých lokalit, jednal s vlastníky, úřady a odborníky, zpracovával plán péče (ochranářský plán), realizoval řadu přednášek a akcí pro veřejnost, aktivně se účastnil akcí pro veřejnost, provozoval internetové stránky s osvětovou funkcí, realizoval speciální opatření pro sřevle potoční, umístil několik informačních panelů a zpřístupnil lokality pro veřejnost a prováděl péči o řadu mokřadních lokalit, prostřednictvím svého pozemkové spolku. Celkem bylo na 23 zájmových lokalitách v roce 2016 odpracováno nejméně 1 570 hodin a na realizaci se podílelo minimálně 200 osob (členové, spolupracující organizace, školy a osoby, veřejnost).

Spolek Mokřady měl na konci roku 2016 osmnáct členů.

2. PŘEHLED ČINNOSTI V ROCE 2016

2.1 Záchranné transfery obojživelníků

V roce 2016 jsme organizovali a realizovali záchranné transfery obojživelníků u rybníka Sviták a u Jarošovského Kacíře u Myslibořic.

Záchranné transfery u Svitáku

Záchranné transfery obojživelníků u rybníka Sviták u Dušejova probíhaly i v roce 2016 za spolupráce z.s. Mokřady, ZŠ a MŠ Dušejov, ČSOP Jihlava a místních dobrovolníků. Transfery byly finančně podpořeny ČSOP a MŽP v rámci programu Ochrana biodiverzity.

Instalaci dočasných zábran s odchytovými nádobami prováděli členové Mokřadů, ČSOP Jihlava a několik místních dobrovolníků, vlastní záchranné transfery pak prováděli členové Mokřadů a zejména děti a učitelé ze ZŠ a MŠ Dušejov. V roce 2016 zde bylo přeneseno rekordních 1743 jedinců obojživelníků, z toho 1316 bylo ropuch obecných, 232 blatnic skvrnitých, 96 skokanů hnědých, 91 skokanů krátkonohých a 8 čolků obecných.

Obr. 1: Vypouštění odchycených blatnic a ropuch k rybníku Sviták (duben 2016)

Záchranné transfery u Jarošovského Kacíře

Záchranné transfery obojživelníků v lokalitě Jarošovský Kacíř u Myslibořic proběhly v roce 2016 poprvé a byly finančně podpořeny Krajem Vysočina.

Instalaci dočasných zábran s odchytovými nádobami prováděli členové Mokřadů a několik dobrovolníků, vlastní záchranné transfery pak prováděli členové Mokřadů a zejména děti a učitelé ze ZŠ a MŠ Myslibořice. V roce 2016 bylo v této velmi významné lokalitě záchrannými přenosy zachráněno celkem 2218 jedinců obojživelníků - ropuch obecných, čolků velkých, čolků obecných, skokanů ostronosých, blatnic skvrnitých, „zelených“ skokanů, skokanů štílých a rosniček.

Obr. 2: Instalace dočasných zábran s kbelíky u Jarošovského Kacíře (březen 2016)

Obr. 3: Blatnice skvrnitá – jeden z významných ohrožených druhů zachraňovaných během záchranných transferů na Vysočině (květen 2016)

2.2 Průzkumy a kontroly lokalit

Členové spolku Mokřady provádějí a organizují průzkumy lokalit každoročně ve třech úrovních. Jde o prvotní průzkumy lokalit, kde lokalitu hodnotí s ohledem na její význam a lokalizaci opatření, provádějí fotodokumentaci a zkušební výkopy rýčem v případě plánování tůní. Dále jde o průzkumy a kontroly lokalit, kde provádějí namátkově v průběhu roku na starších i nových lokalitách sledování různých skupin organismů a pak také o průzkumy, které provádějí v průběhu vlastních managementových opatření.
Nejdůležitějšími průzkumy jsou pak botanické a zooologické před zahájením péče na lokalitách nebo po 5 a více letech od realizace. V roce 2016 byly prováděny průzkumy na pěti lokalitách, konkrétně šlo o průzkumy rostlin (Tomáš Berka), obojživelníků a plazů (Jaromír Maštera, Richard Kabelka) a hmyzu (Ivo Dvořák, Klára a Pavel Bezděčkovi, Václav Křivan). Sledovány byly lokality V Seči, Lesní mokřady u Myslibořic, Ústrašínské mokřady, Rančířovský Okrouhlík a mokřad u Rouchovanky.
Biologické průzkumy byly finančně podpořeny ČSOP a MŽP v rámci programu Ochrana biodiverzity, část zdarma, všechny prvotní a průběžné průzkumy jsou prováděny bez dotačních příspěvků.

Obr. 4: Orientační průzkum obojživelníků a kontrola lokality U Měšína (květen 2016)

2.3 Jednání s vlastníky, úřady a odborníky

Tak jako v předchozích letech jsme jednali v průběhu roku 2016 s různými vlastníky, úřady a odborníky. Jednání probíhala písemnou formou, osobními kontakty a společnými jednáními v terénu. S žádostmi o souhlasy s realizací opatření a dlouhodobějšími dohodami o užívání (výpůjčky, nájmy atd.) oslovujeme obce, města, stát i soukromé vlastníky. Tato významná činnost je prováděna členy Mokřadů téměř vždy zcela zdarma.

Obr. 5: První jednání ohledně managementových zásahů v bývalém VVP Rokycany (únor 2016)

2.4 Zpracování plánu péče – ochranářského plánu

V roce 2016 jsme zpracovávali tzv. ochranářský plán (obdoba plánu péče) pro lokalitu V Seči, vykoupenou ČSOP v rámci sbírky Místo pro přírodu. V lokalitě jsme také navíc provedli orientační průzkum obojživelníků.
Tvorbu ochranářského plánu finančně podpořilo ČSOP v rámci programu na podporu rozvoje pozemkových spolků.

Obr. 6: Rybník V Seči v jarním období (květen 2016)

2.5 Akce pro veřejnost a přednášky

V roce 2016 jsme pořádali opět několik akcí pro veřejnost a také přednášek. Mezi nejvýznamnější patřily již tradiční akce „Pojďte s námi za žábami“, exkurze k Mezinárodnímu Dni ochrany žab a bagrování pro veřejnost. Aktivně se též účastníme různých jiných akcí, které sami nepořádáme (zajišťujeme zde část programu).

Následuje přehled všech akcí, kterých bylo celkem 31:

březen 2016

- přednáška Jaromíra Maštery o „hromadách“ na tradičním semináři k ochraně přírody v Telči
- dvě přednášky Anety Mašterové o tůních a obojživelnících pro ZŠ Otokara Březiny v Jihlavě
- přednáška Jaromíra Maštery o budování a obnově tůní na konferenci o mokřadech a stepích v Litovelském Pomoraví
- bagrování pro veřejnost na offroad akci na Pístovských mokřadech; spolupráce s go-offroad

duben 2016

- účast na Dni Země v ZOO Jihlava – stanoviště o mokřadech s přírodovědnými hrami pro děti a postery o mokřadech; spolupráce se ZOO Jihlava (cca 100 návštěvníků stanoviště Mokřadů)
- exkurze s ukázkami obojživelníků a kopáním tůní u Popického rybníka – s jihlavským Gymnáziem Ad Fontes (15 účastníků)
- Žabí den u Horního Jilmíku - terénní exkurze pro veřejnost k „Save the Frogs Day“ (Mezinárodní den ochrany žab) u Hodic, s ukázkou obojživeníků a hrou pro děti, zakončená občerstvením u ohně; spolupráce s obcí Hodice (30 účastníků)

květen 2016

- exkurze s ukázkami obojživelníků na Lesnovských mokřadech pro Pionýry (30 účastníků)
- terénní exkurze na obojživelníky Holáseckých jezer v Brně; spolupráce s NNO Čisté Tuřany (20 účastníků)
- stanoviště na Dni osvobození v Rokycanech – ukázky obojživelníků a plazů, hra pro děti; spolupráce s Muzeem na demarkační linii (min. 200 návštěvníků stanoviště Mokřadů)
- dvě exkurze s ukázkami obojživelníků a kopáním tůní na Lesnovských mokřadech – s jihlavskou ZŠ Otokara Březiny (celkem 35 účastníků)
- Pojďte s námi za žábami! – exkurze s ukázkami živých obojživelníků a s možností zapojení veřejnosti do budování nové tůně, a žabí hrou, na Lesnovských mokřadech, s opékáním buřtů na závěr (90 účastníků)

červen 2016

- exkurze s ukázkami obojživelníků na Lesnovských mokřadech pro Skauty (20 účastníků)
- terénní exkurze v lokalitě Zoulinky a přednáška Jaromíra Maštery o obojživelnících na národním kole Zlatého listu ve Vanově (min. 30 účastníků)
- stanoviště na Dni pro dětské domovy na Rančířovském tankodromu – ukázky živočichů, úkol pro děti; spolupráce s Airsoft Team Highlander (min. 100 účastníků)

září 2016

- stanoviště na Pístovské pouti – přírodovědné hry pro děti, postery o mokřadech, ukázky obojživelníků a plazů; spolupráce se spolkem Jihlava-Pístov (cca 100 účastníků stanoviště)
- výsadba trnkového remízu na Lesnovských mokřadech (20 účastníků)

- budování zimoviště z pokácených dřevin a sena na Kalvárii v Jihlavě, se ZŠ Otokara Březiny (25 účastníků)
- postupné budování tůní na Kalvárii v Jihlavě, se ZŠ Otokara Březiny (celkem 40 účastníků)

říjen 2016

- budování tůní a stružky na Kalvárii v Jihlavě, se ZŠ Otokara Březiny (celkem 20 účastníků)
- obnova tůní na Pístovských mokřadech – s jihlavským Gymnáziem Ad Fontes (15 účastníků)
- Společné bagrování tůní 5t bagrem pod Popickým rybníkem (20 účastníků)
- bagrování pro veřejnost na offroad akci na Pístovských mokřadech; spolupráce s go-offroad
- přednáška Jaromíra Maštery o obojživelnících pro ZŠ Otokara Březiny v Jihlavě

listopad 2016

- přednáška Jaromíra Maštery o „hromadách“ na semináři AOPK k ochraně obojživelníků a plazů v Moravském krasu
- Společné bagrování tůní 5t bagrem v Železné Dolině (4 účastníci)
- přednáška Richarda Kabelky o transferech a migraci obojživelníků na semináři AOPK v Praze
- slavnostní otevření Mokřadní učebny Kalvárie v Jihlavě (40 účastníků)
- přednáška Jana Dvořáka o budování a obnově tůní na konferenci o mokřadech v Olomouci

Pořádání jen několika akcí pro veřejnost bylo částečně nebo úplně finančně podpořeno, a to Nadací Partnerství (program Zelené oázy), spolkem Čisté Tuřany, obcí Hodice a AOPK ČR. Většina akcí byla realizována členy spolku Mokřady zdarma v jejich volném čase, odměnami pro děti přispěl spolek Naše příroda.

Děkujeme všem co nám pomáhali se zajištěním aktivit na akcích pro veřejnost!

Obr. 7: Přednáška o buodvání a obnově tůní na konferenci v Litovelském pomoraví (březen 2016)

Obr. 8: Přednáška o hromadách přírodního materiálu zazněla v roce 2016 v Telči a v Blansku

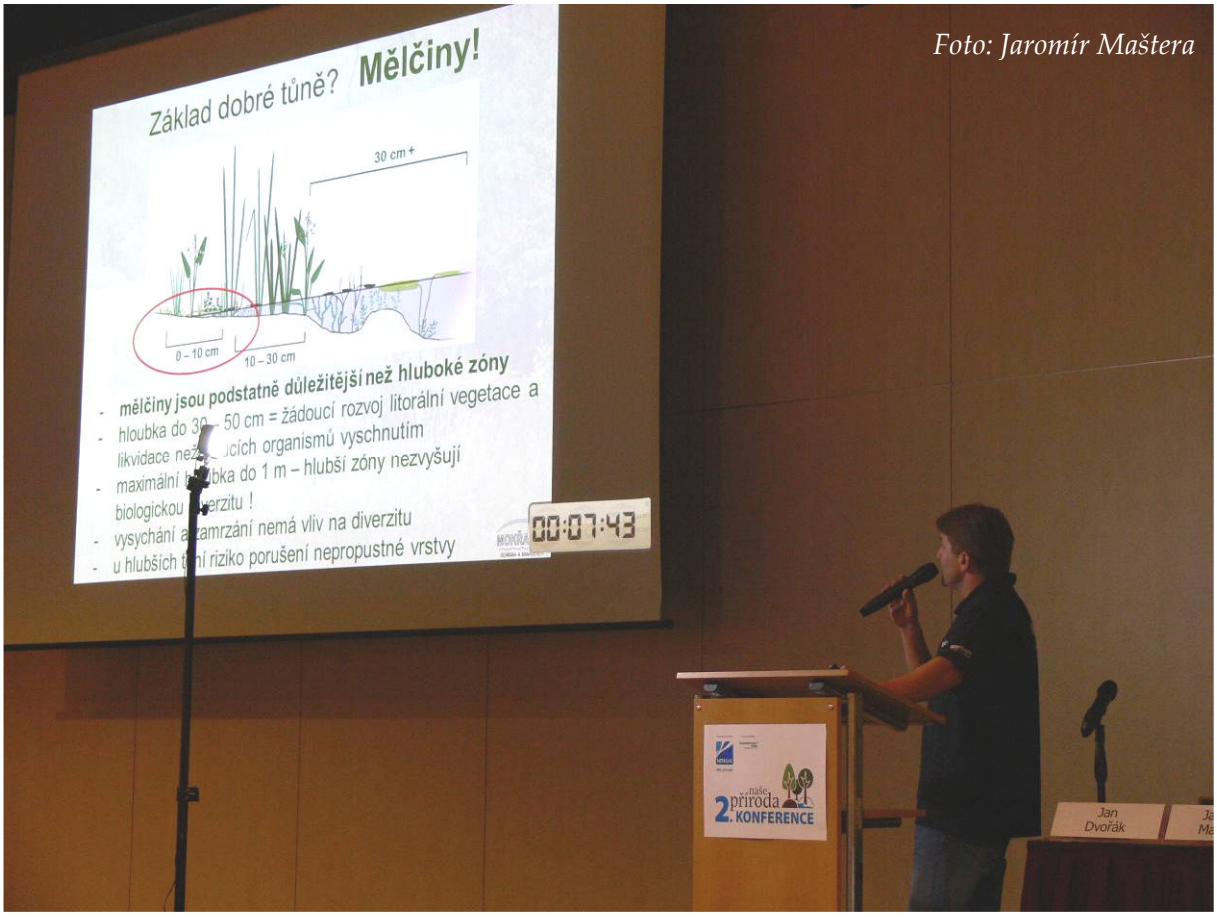

Obr. 9: Přednáška o budování a obnově tůní na konferenci v Olomouci (listopad 2016)

Obr. 10: Vymodeluj si zvířátko z mokřadů na Dni Země v ZOO Jihlava (duben 2016)

Obr. 11: Exkurze a budování tůní s Gymnáziem Ad Fontes u Popického rybníka (duben 2016)

Obr. 12: Žabí hra na Žabím dni u Horního Jilmíku, akci k Save the Frogs Day (duben 2016)

Obr. 13: Jedna z exkurzí s budováním tůní se ZŠ Ot. Březiny na Lesnovských mokřadech (květen 2016)

Obr. 14: Lov vodních živočichů na akci Pojďte s námi za žábami! na Lesnov. mokřadech (květen 2016)

Obr. 15: Ukázky vysočinských obojživelníků na akci Pojďte s námi za žábami! (květen 2016)

Obr. 16: Ukázky ohrožených živočichů během dětského dne na Rančo. tankodromu (červen 2016)

Obr. 17: Exkurze s lovem vodních živočichů pro skauty na Lesnovských mokřadech (červen 2016)

Obr. 18: Ukázky živočichů a přírodovědné hry pro děti na Pístovské pouti (září 2016)

Obr. 19: Hloubení jedné z tůní na Kalvárii se ZŠ Otokara Březiny (říjen 2016)

Obr. 20: Společné bagrování tůní pod Popickým rybníkem (říjen 2016)

Obr. 21: Slavnostní otevření Mokřadní učebny Kalvárie (listopad 2016)

2.6 Informační panely a zpřístupnění lokalit

2.6.1 Rančířovský Okrouhlík

U lokality Rančířovský Okrouhlík jsme v roce 2016 osadili informační panel a k mokřadům nad rybníkem v naší péči jsme upravili a vyznačili přístupovou pěšinu pro veřejnost. Výroba a osazení panelu byly finančně podpořeny ČSOP v rámci podpory rozvoje pozemkových spolků.

Obr. 22: Nový infopanel o mokřadech a Rančíř. Okrouhlíku u stejnojmenného rybníka (listopad 2016)

2.6.2 Kalvárie

V lokalitě Kalvárie v Jihlavě na Březinkách byly v roce 2016 do „mokřadní učebny“ osazeny tři menší infopanely a vznikl zde přístupový chodník, zčásti zemní, zčásti poválkový. Infopanely a chodník byly podpořeny v rámci grantu v programu Zelené oázy od Nadace Partnerství a MOL.

Obr. 23: Nové informační panely a chodník ve zpřístupněné mokřadní učebně Kalvárie (listopad 2016)

** Kromě těchto klasických informačních panelů jsme v roce 2016 zdarma vytvořili a osadili menší infopanel v lokalitě Lesnovské mokřady. Na téměř všech lokalitách umisťujeme jednoduché informační cedule pro veřejnost formátu A4. Zveme tímto všechny k návštěvě našich lokalit!*

2.7 Internetové stránky

Členové Výboru spolku Mokřady provozují internetové stránky **www.mokrady.wbs.cz** a **www.obojzivelnici.wbs.cz**. Stránky spolku obsahují kromě přehledu našich aktivit i různé informace o mokřadech, tůních, jsou zde k dispozici různé prezentace a literatura týkající se mokřadů, ochrany a péče o ně. Stránky obojživelníci ČR se snaží informovat o všem důležitém ohledně této velmi ohrožené skupiny živočichů.

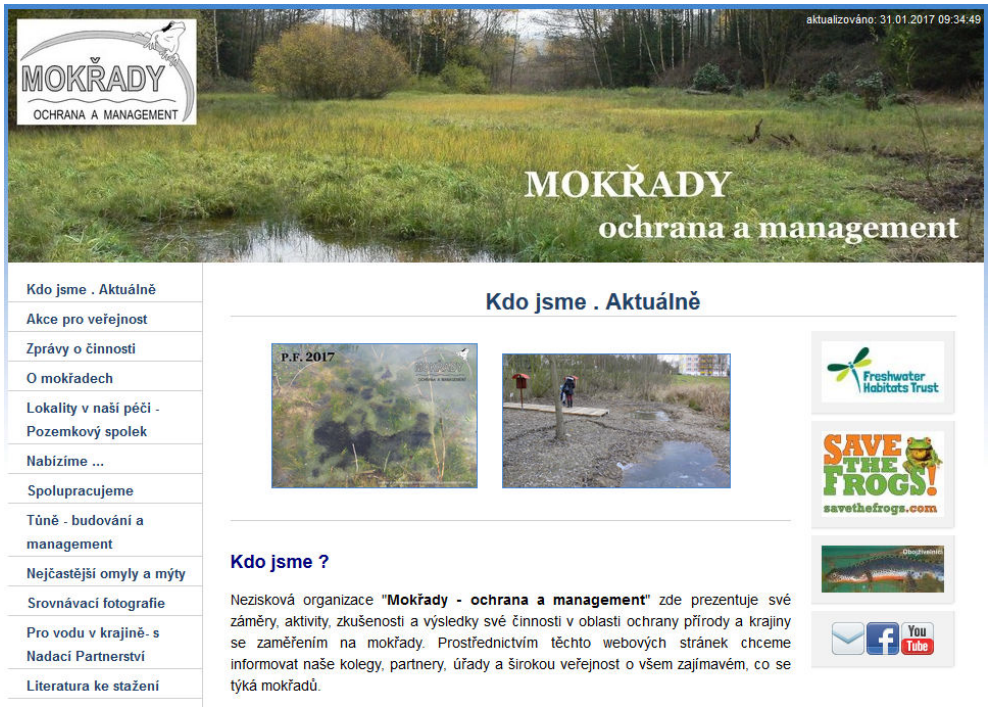

Obr. 24: Úvodní stránka webu z.s. Mokřady – ochrana a management na konci roku 2016

Obr. 25: Úvodní stránka webu Obojživelníci ČR na konci roku 2016

2.8 Speciální opatření – tůně pro střevle

Začátkem roku 2016 jsme realizovali za podpory AOPK ČR speciální opatření - tůně na podporu střevle potoční. Konkrétně šlo o lokality Huťský potok, Ransko a Oudoleň. V PP Huťský potok jsme bagrem hloubili celkem 11 menších tůní a nátoky, další jedna tůň byla realizována ručně, v NPR Ransko jsme pak bagrem obnovovali jednu tůň u potoka a nově hloubili dvě tůně a nátoky. U obce Oudoleň jsme upravovali stávající tůň – propojili jsme jí s potokem, vypustili a vylovili a na dno umístili lomový kámen. Tůně na podporu střevle potoční jsou zcela jiné než ty, které běžně děláme na podporu obojživelníků. Tůně pro střevle musí být totiž průtočné a hluboké.

Obr. 26: Hloubení jedné z tůní na podporu střevle v PP Huťský potok (leden 2016)

Obr. 27: Obnova tůně – slepého ramena potoka – na podporu střevle v NPR Ransko (únor 2016)

2.9 Praktická péče o mokřady

Nezisková organizace Mokřady – ochrana a management se ve své činnosti zaměřuje zejména na **podporu populací nejohroženějších druhů obojživelníků**, zejména pak kuňky ohnivé, kuňky žlutobřiché, čolka velkého, skokana ostronosého a ropuchy krátkonohé.

V roce 2016 členové Mokřadů prováděli opatření na 23 lokalitách – Rančířovský Okrouhlík, Pístovské mokřady, Lesnovské mokřady, U Měšína, Hliniště, Popický rybník, Brejlovský rybník, U Hurtovy Lhoty, VVP Rokycany, VVP Stříbro, Ochoz, Železná Dolina, Ústrašínské mokřady, Pastviště, Olšinský rybník, Kalvárie, Mokřady u Hřešic, V Seči, Pastouška, Bukovské rybníčky, Nadějovské nivy, Dolní Bradlo a Rychtářský rybník.

Na čtyřech lokalitách bylo prováděno pouze kosení, na ostatních šlo o více různých opatření nebo o jiná opatření než kosení. Péče o lokality (management) je zaštítěn akreditovaným pozemkovým spolkem Mokřady. Celkem bylo na lokalitách v péči spolku odpracováno v roce 2016 nejméně 1570 hodin.

Činnost pozemkového spolku Mokřady (péči o mokřady) v roce 2016 finančně podpořilo zejména Ministerstvo životního prostředí prostřednictvím dotačních programů „Program péče o krajinu“ (PPK) a „Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny“ (POPFK), dále ČSOP v rámci podpory rozvoje pozemkových spolků a Ochrany biodiverzity, AOPK ČR, Kraj Vysočina, Magistrát města Jihlavy, Nadace Partnerství a MOL v rámci programu Zelené oázy a v případě Lučního rybníka též soukromý dárce. Děkujeme! Část prací na lokalitách v roce 2016 byla tak jako v minulých letech prováděna členy Výboru spolku Mokřady zdarma.

Opatření na jednotlivých zájmových lokalitách prováděli členové a spolupracovníci našeho spolku, na některých lokalitách i ve spolupráci s veřejností. Všem tímto děkujeme! Děkujeme též majitelům pozemků, kteří nám umožnili realizaci našich opatření!

Obr. 28: Částečně obnovená velká a mělká tůň na Vílanecké střelnici – již následující rok po zásahu se zde rozmnožovalo několik druhů obojživelníků (červen 2016)

2.9.1 Rančířovský Okrouhlík

Na mokřadech nad Rančířovský Okrouhlíkem u Rančířova jsou prováděny zásahy na podporu ohrožených druhů od roku 2009. V roce 2016 zde byly za podpory Programu péče o krajinu provedeny prořezávky náletových dřevin na ploše 520 m^2, ruční mozaikovité kosení na celkové ploše 3 500 m^2. a bylo provedno vyčerpání a slovení velké tůně kvůli výskytu invazní střevličky východní.

Obr. 29: Prořezávka dřevin v mokřadech nad R. Okrouhlíkem (únor 2016)

Obr. 30: Úklid travní hmoty z pokosené hlavní louky nad R. Okrouhlíkem (srpen 2016)

2.9.2 Pístovské mokřady

Na Pístovských mokřadech je prováděna péče na podporu ohrožených druhů již od roku 2008. Za podpory Programu péče o krajinu a spolupráce s ČSOP Jihlava zde v roce 2016 proběhlo mozaikovité ruční kosení na celkové ploše 2700 m^2. Dále byly skupinou go-offroad prováděny řízené jízdy offroadů a menší prořezávky dřevin. Ve spolupráci s Gymnáziem Ad Fontes byly ručně obnoveny dvě tůně o velikostech 10 a 30 m^2. Další drobné prořezávky proběhly zdarma i v jiných částech lokality. Lokalita je v užívání Pobočky ČSO na Vysočině, spolek Mokřady je kolektivním členem ČSO a o lokalitu se stará. V létě 2016 byl v lokalitě vandaly zničen informační panel!

Obr. 31: Částečná ruční obnova jedné z tůní vybudovaných v roce 2010 (říjen 2016)

Obr. 32: Pohled na rozmezí tradičně udržované plochy a plochy, kde probíhají řízené pojezdy offroadů – ve vhodném období z pohledu výskytu a rozmnožování ohrožených druhů (březen 2016)

2.9.3 Lesnovské mokřady

Na Lesnovských mokřadech byla zahájena péče u rybníka Kulatina v roce 2013. Od roku 2016 pečujeme i o Luční rybník a mokřady mezi oběma rybníky. V roce 2016 jsme zde za podpory Kraje Vysočina, Programu péče o krajinu a soukromého dárce (řada opatření byla prováděna zdarma) provedli ruční mozaikovité kosení na ploše 2100 m^2, menší prořezávky dřevin v litorálu rybníka Kulatina a výsadbu 60 trnek do remízků (spolu s ČSOP Jihlava). Ve spolupráci se ZŠ O. Březiny byly vyhloubeny tři menší tůně a dvě další tůně vznikly i při květnové akci pro veřejnost. Významnou činností byla oprava na Lučním rybníku a zahájení jeho napouštění.

Obr. 33: Z opravy betonového požeráku Lučního rybníka na Lesnově (srpen 2016)

Obr. 34: Výsadba trnek do remízku nad rybníkem Kulatina na Lesnově (září 2016)

2.9.4 U Měšína

O malý mokřad nedaleko Měšína se staráme od roku 2012. Opatření jsou zde prováděna zejména na podporu čolka velkého, ale i ohrožených rostlin (prstnatec aj.). V roce 2016 zde prověhla prořezávka náletových dřevin na botaniky cenné ploše o výměře 490 m^2 a ručně zde byly zbudovány dvě nové tůně o velikostech 70 a 15 m^2. Zásahy byly podpořeny KrajemVysočina.

Obr. 35: Ruční hloubení větší z tůní na mokřadu u Měšína (srpen 2016)

Obr. 36: Kácení porostu náletových dřevin za účelem proslunění této části mokřadu u Měšína (říjen 2016)

2.9.5 Hliniště

O cenné mokřady v ploše bývalého těžebního prostoru na okraji obce Pavlov u Stonařova pečujeme od roku 2015. Za podpory Programu péče o krajinu a za pomoci obce Pavlov jsme zde v roce 2016 provedli ruční mozaikovité kosení na celkové ploše 2100 m^2, a strojní vyhloubení dvou tůní (120 a 110 m^2) na okraji bývalé skládky v lokalitě. Zemina z těchto tůní byla využita na překrytí část této skládky. Bagrem byl též drobně upraven terén, aby bylo možné z některých míst na plachtě tahat seno.

Obr. 37: Nakládání travní hmoty na plachtu na Hliništi; dále je hmota odvážena na kompostárnu (srpen 2016)

Obr. 38: Bagrování jedné z tůní na okraji bývalé skládky v lokalitě Hliniště (říjen 2016)

2.9.6 Popický rybník

Na mokřadech nad Popickým rybníkem probíhá péče již od roku 2010, v roce 2016 byla zahájena realizace opatření i v hodně zarostlé části mokřadu pod Popickým rybníkem. V celé lokalitě bylo v roce 2016 za podpory Programu péče o krajinu provedeno ruční mozaikovité kosení na ploše 2000 m^2, dále prořezávky a kácení dřevin na ploše 1000 m^2, strojně bylo vyhloubeno 5 tůní (140, 80, 45, 25 a 10 m^2), ručně dvě drobné tůně a ručně též byla vytvořena zavodňovací stružka do odvodněné části mokřadu. Lokalita je v užívání Pobočky ČSO na Vysočině, spolek Mokřady je kolektivním členem ČSO a o lokalitu se stará.

Obr. 39: Bagrování největší z tůní pod Popickým rybníkem (říjen 2016)

Obr. 40: Prořezávka náletových dřevin v okolí nových tůní pod Popickým rybníkem (říjen 2016)

2.9.7 Brejlovský rybník

V mokřadu pod Brejlovským rybníkem u Křižanova jsme zahájli realizaci popatření na podporu ohrožených druhů v roce 2013. V roce 2016 jsme za podpory Programu péče o krajinu provedli ruční mozaikovité kosení na ploše 1050 m^2, prořezávky a kácení náletových dřevin na ploše 300 m^2 a ručně jsme zde vyhloubili dvě tůně o velikostech 50 a 20 m^2.

Obr. 41: Kosení mokřadních luk pod Brejlovským rybníkem (červenec 2016)

Obr. 42: Budování větší z tůní pod Brejlovským; břehy tůně byly ještě poté prokáceny (říjen 2016)

2.9.8 U Hurtovy Lhoty

Na malém mokřadu nedaleko Hurtovy Lhoty jsme v roce 2016 prováděli opatření na podporu místních populací obojživelníků. Ručně zde byly za podpory Programu péče o krajinu vyhloubeny dvě tůně o velikostech 50 a 30 m^2.

Obr. 43: Hloubení větší z tůní u Hurtovy Lhoty (říjen 2016)

2.9.9 VVP Stříbro

V bývalém vojenském prostoru Stříbro, na tankodromu Šibeník, probíhaly v roce 2016 řízené jízdy offroadové techniky na podporu populace kuňky žlutobřiché. Opatření bylo prováděno bez dotací.

Obr. 44: Kaluže s pulci kuňky žlutobřiché ve vyjetých kolejích od offroadů (srpen 2016)

2.9.10 VVP Rokycany

V částech bývalého vojenského prostoru u Rokycan jsme zahájili péči na podporu ohrožených druhů v roce 2016. Za podpory Programu péče o krajinu zde bylo provedeno ruční mozaikovité kosení na ploše 1300 m^2, prořezávky náletových dřevin na celkové ploše 400 m^2 a řízené pojezdy vojenské techniky ve spolupráci s Muzeem na demarkační linii. V souvislosti s jízdami zde bylo prováděno poměrně náročné vytyčování a vyznačování.

Obr. 45: Hrabání trávy po mozaikovitém pokosení nejcennější louky v lokalitě VVP Rokycany (srpen 2016)

Obr. 46: Řízený pojezd vojenského vozidla na jedné z dlouhodobě neudržovaných ploch (podzim 2016)

2.9.11 Ochoz

Na mokřadech pod rybníkem Ochoz u Netína jsme zahájili péči v roce 2012. Za podpory programu Ochrana biodiverzity a ve spolupráci s obcí Lavičky jsme zde v roce 2016 realizovali více opatření – ruční mozaikovité kosení na ploše 2900 m^2, prořezávky dřevin na celkové ploše 730 m^2, ruční hloubení tůně 70 m^2, první fáze mechanické likvidace invazního bolševníku velkolepého (min. 300 rostlin) a zavodňovací stružky o délce 55 m (stružky převádějící vodu z velmi podmáčených míst do těch, co trpí nedostatkem vody).

Obr. 47: Likvidace invazního bolševníku velkolepého vyrýváním jeho rostlin (červen 2016)

Obr. 48: Hloubení druhé části tůně v botanicky nevýznamné ploše pod Ochozem (listopad 2016)

2.9.12 Železná Dolina

V Želené Dolině u Kamenice u Jihlavy jsme zahájili realizaci opatření na podporu obojživelníků v roce 2014. Za podpory programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny a také zdarma zde byly v roce 2016 ručně vyhloubeny tři tůně o velikostech 45, 25 a 20 m^2, prořezány náletové dřeviny u tůní, strojně vyhloubena tůň o velikosti 120 m^2 a strojně stržen drn na ploše 180 m^2.

Obr. 49: Ruční hloubení jedné z tůní v Železné Dolině (listopad 2016)

Obr. 50: Bagrování velké tůně nad hrází bývalého rybníka v Žel. Dolině (listopad 2016)

2.9.13 Ústrašínské mokřady

V roce 2016 byla zahájena péče o mokřady u Ústrašínského rybníka. Částečně zdarma a částečně za podpory programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny jsme zde provedli prořezávky dřevin na celkové ploše 400 m^2, strojně jsme vyhloubili tůně o velikostech 90 a 25 m^2 a částečně jsme obnovili nivní tůň na ploše 180 m^2.

Obr. 51: Částečná obnova tůně v nivě potoka Hejlovka u Ústrašína (říjen 2016)

2.9.14 Pastviště

U rybníka Pastviště nedaleko Otína u Stonařova jsme v roce 2016 za podpory Města Jihlavy provedli strojní stržení drnu chrastice na ploše 470 m^2. Zásah má za cíl obnovu druhově bohaté mokřadní louky, která teď byla dlouhodobě bez péče a zdegradovala. V souvislosti se stržením drnu byla provedena i částečná obnova několika tůní a drobná revitalizace stružky.

Obr. 52: Částečná obnova tůně a stržení drnu v lokalitě Pastviště (říjen 2016)

2.9.15 Olšinský rybník

U Olšinského rybníka poblíž Rudolce jsme v roce 2016 realizovali opatření na podporu zdejší populace kunky ohnivé. Díky podpoře z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny zde byly strojně vyhloubeny tůně o velikostech 220, 100 a 60 m^2.

Obr. 53: Hloubení nové mělké tůně na podporu kuňky ohnivé u Olšinského rybníka (listopad 2016)

2.9.16 Mokřady u Hřešic

Na mokřadech u obce Hřešice jsme zahájili péči na podporu zdejších populací obojživelníků v roce 2015 a v roce 2016 jsme navázali na předchozí zásahy. Nad rybníkem Babinec bylo za podpory z programu Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (částečně též zdarma) strojně vyhloubeno pět tůní o velikostech 180, 130, 85, 60 a 20 m^2. U těchto i loni vybudovaných tůní byla pokosena rákosina na celkové ploše 1100 m^2.

Obr. 54: Bagrování jedné z tůní nad rybníkem Babinec u Hřešic (září 2016)

2.9.17 Kalvárie

U rybníka Kavárie na Březinkách v Jihlavě jsme v roce 2016 ve spolupráci se ZŠ Otokara Březiny vybudovali tzv. mokřadní učebnu. Projekt mokřadní (přírodní) učebny finančně podpořila Nadace Partnerství v rámci programu Zelené oázy. Řada prací v lokalitě ale bly a též prováděna zdarma. V lokalitě byly ručně vyhloubeny dvě tůně o velikostech 15 a 20 m^2, zavodňovací stružka, plocha cca 100 m^2 byla pokosena, byla provedena drobná prořezávka dřevin a ze dřeva a trávy vzniklo zimoviště (což takto bývá ostatně i na dalších našich lokalitách). Kromě managementových aktivit zde byl vytvořen zemní a povalový přístupový chodník a osazeny byly tři infopanely.

Obr. 55: Prořezávka dřevin, které pak byly spolu se senem použity na zimoviště (září 2016)

Obr. 56: Montáž povalového chodníku na Kalvárii = přístup pro veřejnost (listopad 2016)

2.9.18 V Seči

O lokalitu V Seči jsme začali pečovat v roce 2015, kdy zde byl proveden výlov rybníka. V roce 2016 musel být výlov zopakován, protože z horních rybníků soustavy sem byly naplavené plevelné a invazní druhy ryb (spolu s bahnem). Rybník je proto v roce 2017 kompletně letněn. V lokalitě byla řada prací prováděna bez dotačních příspěvků, část proběhla za podpory Kraje Vysočina. Kromě výlovu zde v roce 2016 proběhlo menší kosení, drobná prořezávka dřevin, menší oprava čela výpusti rybníka, malá oprava díry v hrázi od bobra a strojně bylo na okrajích rybníka vyhloubeno několik menších tůní.

Obr. 57: Bagrování tůně 100 m² u přítoku do rybníka V Seči (listopad 2016)

Obr. 58: Nucený výlov rybníka V Seči, následovat bude úplné letnění (listopad 2016)

2.9.19 Pastouška (Žleby)

V lokalitě Pastouška (též Žleby) byla zahájena péče na podporu ohrožených druhů v roce 2013. Za podpory Kraje Vysočina a také zčásti zdarma zde bylo v roce 2016 provedeno ruční mozaikovité kosení na ploše 1300 m^2 a kácení několika lálteových dřevin na ploše cca 100 m^2. Za spolupráci děkujeme spolku Jihlava – Pístov.

Obr. 59: Kosení lučních ploch v lokalitě Pastouška (srpen 2016)

2.9.20 Bukovské rybníčky

V PP Bukovské rybníčky, konkrétně u Marešova rybníčka, jsme v roce 2016 provedli za podpory Kraje Vysočina ruční mozaikovité kosení na ploše 2000 m^2.

Obr. 60: Úklid sena po kosení v PP Bukovské rybníčky (září 2016)

2.9.21 Nadějovské nivy

O mokřady pod Obecním rybníkem u Nadějova pečujeme od roku 2012. V roce 2016 zde bylo za podpory Kraje Vysočina provedeno ruční pokosení většiny rákosin u tůní vybudovaných na podporu zdejších populací obojživelníků, na celkové ploše 1300 m^2.

Obr. 61: Úklid pokoseného rákosu u tůní u Nadějova (listopad 2016)

2.9.22 Dolní Bradlo

U Dolního Bradla nedaleko Jihlavy probíhají zásahy na podporu kuňky ohnivé od roku 2013. Za podpory Kraje Vysočina zde bylo v roce 2016 provedeno ruční mozaikovité pokosení mokřadu na ploše cca 1100 m^2.

Obr. 62: Hrabání travní hmoty a rákosu u tůní v lokalitě Dolní Bradlo (listopad 2016)

2.9.23 Rychtářský rybník

V lokalitě ležící nedaleko Arnolce jsme zahájili péči zejména na podporu ohrožených obojživelníků v roce 2012. Za podpory Kraje Vysočina jsme zde v roce 2016 provedli ruční pokosení rákosin u tůní (a částečně i v tůních) na celkové ploše 1700 m^2.

Obr. 63: Kosení v okrajové části tůně vybudované v roce 2012 (podzim 2016)

Obr. 64: Úklid pokosené hmoty u jedné z tůní v PP Rychtářský rybník (podzim 2016)

3. VÝSLEDKY PRÁCE 2016

Na následujících fotografiích jsou prezentovány vybrané záběry z některých lokalit, kde byla v roce 2016 prováděna managementová opatření.

Obr. 65: Velká a mělká tůň u Dolního Bradla, 3 roky od vybudování (květen 2016)

Obr. 66: Nová tůň 50 m² a prokácené nálety v okolí pod Brejlovským rybníkem (říjen 2016)

Obr. 67: V roce 2015 částečně obnovená a prosvětlená tůň na Hliništi (duben 2016)

Obr. 68: Loni vyhloubená mělká tůň, zejména na podporu kuňky ohnivé u Hřešic (červenec 2016)

Obr. 69: Před rokem a půl obnovená část pískovny Hulišťata (květen 2016)

Obr. 70: Nové tůně, stružka, poválkový chodník a infopanely v Jihlavě na Kalvárii (prosinec 2016)

Obr. 71: Pozvolně napouštěný Luční rybník na Lesnově po opravě požeráku (prosinec 2016)

Obr. 72: Jedna z nových tůní a prosvětlená mokřadní louka u Měšína (říjen 2016)

Obr. 73: Nová tůň na prokácené ploše pod Ochozem se plní vodou (listopad 2016)

Obr. 74: Nová tůň u Olšinského rybníka na podporu kuňky ohnivé, zatím jen s málo vodou (listopad 2016)

Obr. 75: Nová „kaskáda“ tůní pod Popickým rybníkem se postupně plní vodou (říjen 2016)

Obr. 76: Obnovená nivní tůň pod Ústrašínským rybníkem (prosinec 2016)

4. VÝHLED NA DALŠÍ ROKY

Nezisková organizace Mokřady – ochrana a management chce i v dalších letech navazovat na dosavadní úspěšnou práci. Chceme nadále pokračovat v péči o všechny stávající lokality.

Chceme se ale také pokusit vyjednávat s vlastníky a úřady možnosti realizací opatření na dalších lokalitách v kraji Vysočina i jinde v ČR. Chceme se i nadále ve své práci zaměřovat zejména na podporu populací nejohroženějších druhů obojživelníků – mj. čolka velkého, kuňky ohnivé, ropuchy krátkonohé, kuňky žlutobřiché a skokana ostronosého. Minimálně tyto druhy si podle nás zvýšenou pozornost zasluhují.

Chceme také pokračovat v pořádání akcí pro veřejnost, a to každý rok nejméně tři akce v terénu se zapojením veřejnosti do prací („Pojďte s námi za žábami“, „Společné bagrování“ a „Žabí den - Save the Frogs Day“) a nejméně dvě přednášky či besedy.

Nadále chceme spravovat a rozvíjet naše obě internetové stránky tak, aby obsahovaly co nejvíce kvalitních informací o obojživelnících, mokřadech, tůních a dostatek praktických informací o vytváření a péči o tyto významné biotopy v krajině.

MOKŘADY
OCHRANA A MANAGEMENT